

Mythologia, Venise, 1567 - VII, 13 : De Sirenibus

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Venise, 1567 - X \[94\] : De Sirenibus](#)

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre VII

[Mythologia, Francfort, 1581 - VII, 13 : De Sirenibus](#) est une version augmentée de ce document

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre VII

[Mythologie, Paris, 1627 - VII, 14 : Des Serenes](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre VII

[Mythologie, Lyon, 1612 - VII, 13 : Des Serenes](#) est une transformation de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la noticeÉquipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Conti, Natale, *Mythologia* Venise, 1567 - VII, 13 : De Sirenibus, 1567

Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle)

Consulté le 14/01/2026 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/910>

Copier

Présentation du document

Publication Venise, Comin da Trino, 1567

ExemplaireMunich (Allemagne), Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ) ,
Res/4 Ant. 50
Formatin-4
Langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Pagination224r°-226v°

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses[Sirènes](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 30/04/2018 Dernière
modification le 25/11/2024

Sirenes & ipsæ periculosa hominibus monstra propter cantus suauitatē, dictæ sunt ita cantilenis nauigantes homines demulcere, vt in profundissimum somnum inducerent; quos postea ita sopitos in mare deueiebant ac necabant; excogitabant enim ex omnibus cantilenis, quas pro cuiusque ingenio iucundiores fore putabant. Has igitur finxerunt antiqui Acheloi fluminis, qui Aetoliam ab Acanarnia disternat, Nicopolimque ciuitatem, quam Cæsar post victum Antonium ad victoriæ eius memoriā sempiternam erexit, alluit; & Terpsichores fuisse filias. Nicander libro 10 tertio Mutatorum Melpomenen Sirenum matrem fuisse scribit, alii Steropen, alii Calliopen. Has tres fuisse memorant, quæ Musas aliquando in certamen cantus prouocare Iunonis iussu auxæ sunt: quare cum prius essent alaræ Sirenes, Musæ alas victis euulserunt, coronasque ex illis factas suis capitibus imposuerunt: quod factum est in Creta iuxta ciuitatem illa de causa vocatam Apteram, vt ait Crobylus libro primo. Illa de causa, vt dictū est, postea alatis capitibus Musæ fuisse putabantur, præter vnā, quæ erat illarum mater. Hæ igitur iuxta Pelorum Siciliæ promontorium prius, vel, vt aliis magis placuit, in insulis Sirenosus habitauerunt; quæ sunt in extrema parte Italix, vt sensit Strabo libro primo: qui Sirenes insulas etiam fuisse inquit lib. 5. saxosas ac desertas, non procul à Capreis. Hæ dictæ sunt inferiorē 20 corporis partem habuisse volucrum auium, ac superiorem ad humanā formam effictant, vt sensit Theopompus in Calligæschro, & Isacius. Idcirco monstra illas vocauit Ouid. lib. 3. artis amandi;

Monstra maris Sirenes erant, quæ voce canora

Qualibet admissas detinere rates.

Nomina vero illarum fuerunt ista, Aglaope, Pisinoe, Thelxiepie. vt voluit Cherilus, Thelxiepe, Molpe, Aglaophonos. Clearchus vero Solēsis in Amatoriis lib. 3. vnā illarum Leucosiam nominat, aliam Ligeam, tertiam Parthenopen: quare ait strab. etiam lib. primo Georg. nobilissimam Italix ciuitatem Neapolim dictam fuisse Parthenopen ē nomine vnus Sirenum, quæ 30 in iis locis mortua est. Idem lib. 6. Leucosiam insulam nomē item obtinuisse inquit ab altera Sirene, quæ ibi se in profundū abiecerit, ac interierit. Fabulantur vnā harum voce, alteram tibiis, tertiam cum cithara vel lyra canere solitam, vt varix illecebræ pro singulorum ingenio adessent, vt patet ex his carminibus;

Quod tuba, quod litui, quod cornua rauca queruntur,

Quodq; foraminibus tibia mille sonat.

Quodq; leues calami, quod suavis cantat Aedon.

Quod lyra, quod citharæ, quod moribundus olor.

Mirabilis profectō esse dicebatur harum Sirenum suauitas cantus, quando vel in apertam perniciem homines traherant, efficiebantque vt sui ipsorum obliti in manifestam egedem se trahi paterentur. Idcirco cum Minyæ per ea loca nauigarent Ancæro nauem gubernante, se cytharam sumpsisse scribit Orpheus in Argonauticis, suoque cantu Sirenum cantum retudisse; qui cū Deorum certamina caneret, minime audire fuerunt cantilenæ Sirenum, vt est in his;

Ὀφείλει' ἰφθίμηνα δεινὰν εἶνα γυγνέουσαν
καὶ παῖ, ἀνὰ δ' ἄνθρωποι δὲ βροτῶν ἐλθόντων ἀκούει.

Mythologia

Δὲ τὸν δὲ μιν ἀνὰ τὴν ἰσθμὸν ἀνέειπε
Σηρῶν, ἡ δὲ περὶ παραπλοῦς ἱσθμὸν
φθόνον ἔχουσα, χορὸν δὲ τὴν ἑαυτῶν ἱσθμὸν.

Hic cantus dulci modulatur voce puellæ,
Atq; viros mulcent, ratibus qui marmora sulcant.
Ceperat hic cantus Minyas mulcere, nec villos
Præteriturus erat Sirenum trillia fata.
Iam manibus remi exciderant, iterie noctæ carina.

10 Illæ postea desperatione capiti, mutæq; factæ in mare musica instrumenta
abiecerunt, ut testatur idem poeta in his;

Δὲ τὸν τὴν φέρουσαν ἀπὸ σκατοῦ ἀνέειπε
Σηρῶν ἡ δὲ περὶ παραπλοῦς ἱσθμὸν
φθόνον ἔχουσα, χορὸν δὲ τὴν ἑαυτῶν ἱσθμὸν.

Dum citharam pulsas scopulo sublimis ab alto,
Sirenes trepidæ cantum tenuere sonorum,
Altera deinde chelym ἐ manibus iacis, altera lotos.

Quæ omnia Apollon, ita declaravit lib. 4. Argon. ubi inquit Orpheum can-
tare aggressum, omnem Sirenum vocem superasse;

20 αἰφύα δὲ τὸν
καλὴν ἀθηναίαν ἱσθμὸν. ἡ δὲ ἀθηναίαν
Σηρῶν εἰσὶν ἡ χελιδὼν ὀδύνη
ὀδύνηται μὴ πῶς εἴη σφαρὴ πύρα βάλαντα.
Τὰς μὲν δὲ ἱσθμὸν ἡ χελιδὼν ἱσθμὸν
ἱσθμὸν τὴν χελιδὼν μὴ πῶς εἴη σφαρὴ πύρα βάλαντα.
Σηρῶν ἡ δὲ περὶ παραπλοῦς ἱσθμὸν
φθόνον ἔχουσα, χορὸν δὲ τὴν ἑαυτῶν ἱσθμὸν.

30 ἡ δὲ ἀθηναίαν ἱσθμὸν. ἡ δὲ ἀθηναίαν
Σηρῶν εἰσὶν ἡ χελιδὼν ὀδύνη
ὀδύνηται μὴ πῶς εἴη σφαρὴ πύρα βάλαντα.
Τὰς μὲν δὲ ἱσθμὸν ἡ χελιδὼν ἱσθμὸν
ἱσθμὸν τὴν χελιδὼν μὴ πῶς εἴη σφαρὴ πύρα βάλαντα.
Σηρῶν ἡ δὲ περὶ παραπλοῦς ἱσθμὸν
φθόνον ἔχουσα, χορὸν δὲ τὴν ἑαυτῶν ἱσθμὸν.

40 est insula protinus illis
Fertilis aspecta, & florens: coluere canoræ
Sirenes illam proles Acheloia, quarum
Dra lues cantus mortalibus extitit illis,
Qui mare sulcantes iecere ad littora funes.
Olim Terpsichore has Acheloo in luminis auras
Edidit. illa vna est Musarum. tum quoq; nazam
Cantabant Ceteris formosam, tum quoq; earum
Altera pars virgo fuit, altera rursus & ales.
E specula semper spectabant aduenientes.
In patriam reditu multi caruere per illas.

Fundere

Mythologiæ

10 Sirenas primum aduenies, quæ carminē cunctos
Mortales mulcent, si quisquam accellerit illuc.
Sirenum terris quicumque improuidus hæsit,
Non illi pendente dulces circum oscula nati,
Non vxor reduci; conuiuia nulla parantur.
Sirenum cantus delectant. florido at illæ
In prato resident, quod multorum oscibus albet
Extinctorum hominum. postquam perueneris illuc
Tum moneo nauem caruis impellere remis.
Oheura ceris sociorum mollibus aures,
Ne quis Sirenum voces exaudiat. ipse
Si cupis audite has, vincire manusq; pedesq;
Præcipio; ad malum & firmissima vincula nectant.
Erat enim tota ferè illa ora alba propter insepulcorum ossa, quod etiam ait
Virgil. lib. 5.

Iamq; adeo scopulos Sirenum aduecta subibat,
Difficiles quondam, multorumq; oscibus albos.
At enim cum Vlysses illarum fallacias obturatis auribus sociorum, ipseque
malo alligatus fetellisset, fama est ipsas sirenes se in mare præcipitalle, neq;
20 amplius postea audiras, ut illa carmina significant.

Sanguine Sisyphio generatus magnus Vlysses
Hæc tutos sola præstitit arte suos.
Illenit cera sociorum callidus aures.
Atque suas vinclis præbuit ipse manus;
Transiuit scopulos, & inhospita litora clasis.
Ille præcipientes desiluere freto.

Cū verò se in mare præcipitassent, siue illud Orphæi, siue Vlyssis arte factū
est, dicuntur in saxa fuisse conuersæ; sicuti testatur Orpheus in Argonaut.

30 *Ἀνδρῶν δὲ τρεῶνδεκα ἦνδ' αὐτοῖσι τὰ κοῦρῳ
Μνηστήρῳ δαΐταρον, ὅπῃσι δ' αὖτ' ἰσχυρὰ τὰ δαῖτα
ἱεὺς ἰσχυρὸς ἔκαστος ἀλκιφύλοισι δαδίατο.
αὐτὰρ αὖτ' ἀλκιφύλοισι δαῖτα, περὶ φῶς ἰσχυρὰς.*
Sunt grauitèr questæ ut senserunt fata Deorum
Aduentasse sibi: summaque crepidine saxi
Præcipientes salire maris spumantis in vndas.
Protinus in duras vertuntur corpora cautes.

40 Atque tot de sirenibus fabulose dicta sunt ab antiquis. nunc quid per has si
gnificarint, inquiramus. scribit Archippus in libro quinto de Piscibus, loca
quædam marina in angustias quasdam præruptis montibus contracta fuisse,
in quas illi fluctus tonum cum suauitate & harmonia emittentes navigan
tes allicerent ad visendum, quò cum appulissent vndarum impetū delati ab
sorbebantur: vnde locus datus est fabulæ. At Dorian in libro de Piscibus
formosas quasdam meretriculas fuisse sirenas scribit in litore habitantes, quæ
suauitate harmoniæ ad se nauigantes allicerent, & allectos tandiu retine
rent, quandiu ad summam inopiam neglecta rerum utilium cura redigeren
tur: quare dicti sunt omnes naufragium pati, qui ad Sirenas accessissent. di
ctæ sunt enim sirenes, quasi cathenæ, quia allectos vincirent in amore. non
desuerunt qui sirenes aues fuisse Indicas putarint, quæ allectos nauigantes ad
littora

lietora cantus suauitate sopitos postea laniarent, ac deglutirent. Horatius lib. 2. Sermonum non saxa, neque meretrices, neque aures Indix, sed desidia, & turpissimam prope omnium ignauiam Sirenes esse scribit, quæ omnes ad se alliciant, & in perniciem denique adducant, cum inquit;

Contemnere miser: placanda est improba Siren

Desidia.

Ego sanè Sirenum cantus ac Sirenes ipsas, nihil aliud esse crediderim, quàm voluptates, & earum titillationes: quæ dicuntur vnus Musarum & Ache-
loi filix, cum taurino patre, & ad voluptates propenso nate sint; Musâq; sic
suauitas illa, quæ nos ad eas allicit. Hæ nos in perniciem denique inducunt, 10
quia ex ea parte animæ oriuntur, quæ caret ratione, & *ἡδονή* vocatur. hæ ad
exprimendam mortalium naturam, partim belluæ, partim virgines videban-
tur; quia monstro prope similis est is, qui non rationi & consilio, sed cupi-
ditati paret: cum altera pars illius homo sit, altera bellua. cum enim vis ani-
mæ nostræ alia sit compos rationis, alia ratione careat, quo pacto non habet
quisque intra se inclusas & latentes Sirenes? aut qui nihil habeat, nisi for-
mam corporis, cum homine commune; nullaque ratione vratur, sed huc il-
luc feratur pro animi impetu, quoconque libido & appetentia & cupiditas
tulerit, quo pacto is non habet intra se Sirenem, vel ipse potius monstrum
tetrissimum efficitur? cum verò aliis rebus aliis facilius capiuntur, neq; om- 20
nes aut libidinis stimulis agitentur, aut ambitione, aut auaricia; illæ rerum
omnium cognitionem se tenere gloriabantur, singulosque gratis cantilenis
demulcebant. testantur vel illarum nomina nihil aliud fuisse Sirenes quam
motus animi. quid enim est Pisinoe? an non vis menti facile suadens? *ἡδονή*
enim suadere, *ἡδονή* mens est. at vero Aglaope suavis est aspectu, Telxiope
vel solo aspectu delectat, cum *ἡδονή* delectare significet. & Telxinoe men-
tem demulcet, & iucunda vox est Aglaophoni, & sonora Ligæ, & candida
est Leucosia, & virginis faciem habet Parthenope; quæ omnia nomina faci-
le vel ad impetus animi, vel ad libidinosa scorta possunt accommodari. si
quis igitur calamitates complures, & ærumnas multas deuotare voluerit, is 30
ad voluptates illegitimas, & ad turpia humanæ vitæ lenocinia ad Vlyssis
exemplum aures obturet opus est, aut Orphei, reliquorumque sapientum
virosum monitis pareat; eosque solos audiat. quod si quis ad ipsarum Sire-
num cantum tamen apertas aures habuerit, suopteque ingenio vitam suam
gubernarit, is se rationi alliget oportet, vt malo nauis se alligauit Vlysses,
cum incredibili ac pene diuina prudentia opus sit, cum quis fuerit semel à
Sirenibus delectatus, vt possit inde incolumis recedere. conuenit igitur vt
Orpheus, aut vir aliquis sapiens & amicus Sirenum voces sapientissimis &
fidelissimis consiliis vincat, nisi perniciosarum voluptatum illecebris in mi-
serias trahi malimus. alii vero Sirenes esse adulatorum voces crediderunt, 40
qua peste nulla neque suauior, neq; sceleratior principes homines inuadit.
Illæ in profundissimum somnum principes inducunt, quia tanquàm dormien-
tes eorum plerique quid differat amicus ab adlatore non vident. & quoniàm
suauior est auribus adulatoris quam amici oratio, quæ iucundiora sunt liben-
tius admittunt. at contra adlatores cognito ingenio principis, illi qui iu-
cundiores futuri sint sermones excogitant, & num rerum gestarum gloria,
vel congerendis opibus, vel scortis, vel aliis huiusmodi rebus delectetur:
eiusq; studium mirificis laudibus extollunt. quæ oratio cū grata sit audienti,

LII 2 Sirenes

Mythologia

10 Sirenes vnus Musarum filiarum dictæ sunt. at ille denique in perniciem traherant auditores; quoniam ubi adulationi locus est, nullus amicitiae, nullus sinceritatis, nullus iustitiae patet; quippe cum is, qui magis aliis, quam sibiipso de se credat, ad suauitatem loquentibus, ad omnem vel suam vel suorum salutem & felicitatem conuincat; minimeq; diligens in rebus agendis efficiatur, opus est. Hæc vna causa est cur tam frequenter motati sint principes regionum Italiae, neque idem regulus fuerit diutius eiusdem regionis: cum nihil neque firmitus sit, neq; stabilius eo regno, quod a sapiente principe gubernetur. Qui enim neque Deum neque homines per iniuriam offenderit, quo pacto calamitates patietur, cum vix illi euertere possint, qui sunt facinorosi? aut quo pacto princeps qui a se adulatorem reiciat, vir non bonus, & prudens, & sapiens esse poterit? at de Sirenibus satis, nunc de Orpheo dicamus.

De Orpheo.

Cap. XIII.

20 **F**uit Orpheus, ut sensit Myrleanus Asclepiades, Apollinis & Calliopes vnus Musarum filius, nam quamuis diuersæ fuerunt variorum scriptorum de illius parentibus sententiæ, tamen Myrleani sententiam secutus Virg. ita scripsit in Pollione;

Non me carminibus vincet nec Thracius Orpheus,
Nec Linus: huic mater quamuis, atq; huic pater adsit,
Orphei Calliope, Lino formosus Apollo.

Atque Chæris illum Apollinis filium fuisse tradidit, cum nullam fecerit de matre mentionem, ut est in his carminibus;

Πρὶν ἀσπασθῆναι Σαρπηδόϊ ἀποκρίνεται Λαῖα
ἔρση ἀπαυτίαντος ἀπ' Ἀλλαντος φίλου υἱός.

Pieris immites pœnas certè inde luetis,
Quod cæsus vobis est natus Apollinis Orpheus.

30 Apollonius vero lib. 1. Argonaut. Oeagri & Calliopes filium tradidit fuisse his verbis.

Πρῶτον ἔρσητο μετὰ Λαίαν, τὸν ἑσπέρ' αὐτῇ
καλλίστην ὄρσειν φησὶν ἔταϊ ἱερὸν ἔτα
ταύτην σκοπεῖ σαρπηδόϊ δ' ὄχι τολέει.

Atque alios inter primum cantabimus Orphea.
Calliope Oeagro peperit Pympleidos illum
Non longinqua iugis, lecto coniuncta iugali.

40 Alii Oeagri & Polymnix, alii Menippes, alii Thamyridis filium fuisse voluerunt, atque Ialemum & Hymenæum huius fratres fuisse constat. hunc tanta canendi peritia excelluisse inquirunt, ut flumini ad eius cantum firmarentur, aues aduolarent, feræ properarent, sylvæ, & saxa, & venti, & omnium vel sensu carentium genera accurrerent, ut ait Horat. lib. 1. Carm.

Aut super Pindo, gelido ue in Hæmo
Vnde vocalem temere infecit
Orphea sylvæ.

Arte materna rapidos morantem
Fluminum cursus, celeresq; ventos.
Blandum & auritas fidibus canoris
Ducere sylvas.

De quo